

Det tager en landsby, sagde man, at opfostre et barn

Samtaler med Flemming Mouritsen i perioden 2008 til 2012 ved Herdis Toft og Karin Esmann Knudsen

Hvad er vigtigt historisk, når vi taler om socialisation?

– Man kan tale om en palæontologisk, antropologisk udviklingshistorie fra homo erectus, homo fabiens, homo sapiens, neanderthal, ja, nu har man fundet ud af, at der er mange flere forgreninger, end vi tidligere troede. Det er der nogle, som slet ikke kan tåle. Men det er ikke så ligetil. Man har kunnet aflæse på fundne tænder, at barndommen er blevet længere og længere. Vi har tre gange så lang en barndom som chimpanser og orangutænger. Men det er ikke bare den lange barndom, der er kommet frem, det er også bedsteforældre. På tænder (?) kan man aflæse, at børn har været udsat for to slægtled, to generationer. Vi er nødt til at tage os af de der

børn, og erfaringer kan akkumuleres hos de ældre generationer, men de kan også overføres. Der er en dybdevirkning, en gennemgående erindring, der går 150 år tilbage i forhold til os selv. Min bedstemor er født ca. 1870 og har erindringer om min tipoldefar, der er født omkring 1800. Og den erfaring skal overføres. Vi har et transfersystem generationsmæssigt. Det tager en landsby, sagde man, at opfostre et barn. Vores fokus på transfer skal til for næste generation, og det er dér, vi har fået pædagogikken ind, fordi der skal mere til end familien alene.

Det grundlæggende pædagogiske princip har tidligere ligget i børnenes deltagelse og været omsat i traditionsoverleveringer. Jeg vil påstå, at 90 % af den transfer stadig sker gennem tradition.

Jakob og rævene

Jakob var bange for ræve. Han havde mareridt om dem. Hans forældre snakkede og forklarede, at dem skulle han ikke være bange for. Det var rævene, der var bange for menneskene. Hunderædde var de.

Men hvad med børnene for eksempel, de helt små børn, om de ikke ku ta dem? Nej, dem var de osse bange for. Det var selve lugten fra mennesker. Den fik dem til at pifte af. Og for resten var der slet ingen ræve herinde i byen.

Ligemeget hjalp det. Han var fire år og bange for ræve. Men nu havde han fået sig en fløjte. Han fløjtede og fløjtede. Og så fandt han sig tilmed en gymnastiklærerfløjte, for det var hans mor.

Det var sent på eftermiddagen, sent på året. Han pev løs, og så begyndte de voksnes nerver at pive.

- Du kan gå ud i haven, hvis du skal fløjte.*
- Nej, det gider jeg ikke.*
- Hvorfor ikke det.*
- Nej, for det gider jeg ikke, når det er mørkt.*
- Hvorfor gider du ikke, når det er mørkt.*
- Nej, for så er jeg bange for der kan komme ræve.*
- Tror du der kan komme ræve.*
- Ja, det ku der.*
- Men der kommer ikke ræve her. Tror du ikke på det.*
- Ja, men det er jo det jeg er bange for.*

(Publ. i Information 24. november 1983)